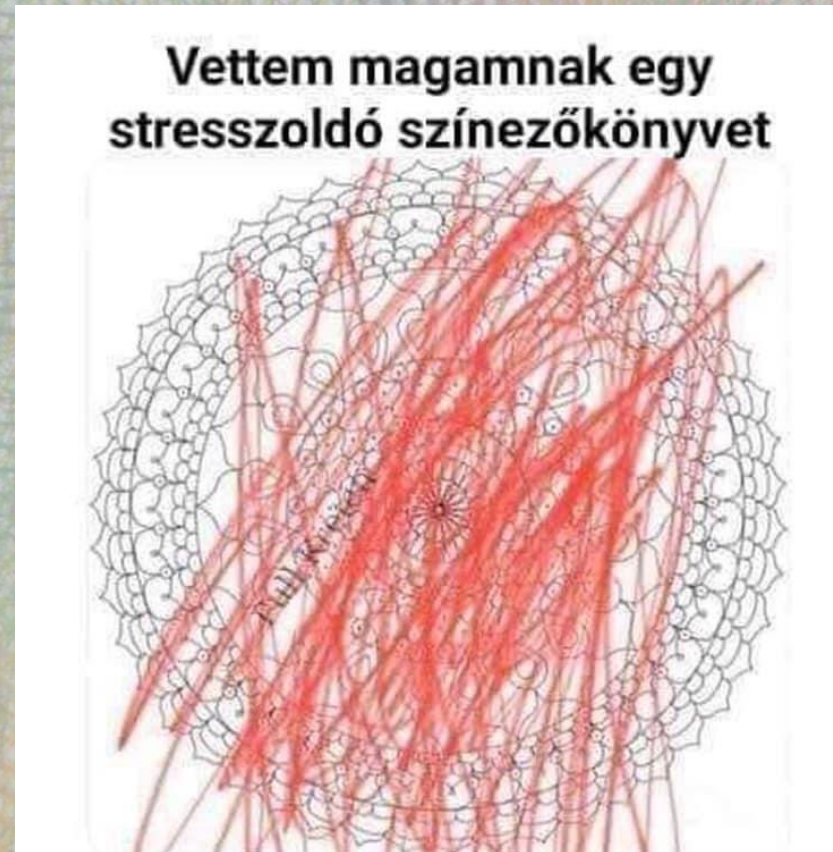

Művészetterápia, művészeti facilitáció, a művészetalapú módszerek palettája

- **rajztanár, művészetpedagógus**
- **művészetterapeuta**
- **művészeti facilitátor (?)**
- matematika-rajz tanár, EKF, Eger
- vizuális nevelés, vizuális kommunikáció → MOME
- művészetterápia → PTE (Pécs)
- pszichodinamikus mozgás és táncterápiás képzést kezdtem
- **EKE VMI** (Eger), egyetemi docens, rajztanárképzés és gyógypedagógiai terület
- **ELTE BGGYK** (Bárczi), gyógypedagógus-képzés, zeneterápiás képzés, dráma az integrációban képzés
- KRE Személyközpontú művészetpedagógia továbbképzés
- MOME Művészettel nevelés továbbképzés

Korábban

- 6 év Pető András Főiskola (Pető Intézet)
- 17 év Belvárosi Tanoda AG kallódó, deviáns fiatalok középiskolája
- (emellett Deák Diák, Óbudai Waldorf és más iskolák)

Doktori kutatás (ELTE PPK NDI):

A vizuális művészetpedagógia és művészetterápia összehasonlítása a tanári és terapeuta kompetenciák tükrében

Mentálhigiénés Ambulancia, művészetterápiás csoportok

- **Én-idő csoport**, Pető Intézet, felnőtt-ambulancia klienseivel, Kis-Kéry Csillával és konduktorhallgatókkal közös vezetés
- **Átkelő Galéria** (volt Tárt Kapu Galéria, art brut, outsider art; volt OPNI ; önkéntesként)
- **Menta, módszertani csoport**: műv. terapeutáknak, szakmabelieknek, 2 év
- **Táncterápiás** önismereti folyamatok (100 óra IKT, 300 óra pszichodinamikus...), pszichodinamikus képzést kezdem
- 5 évet táncoltam kéthetente egy **táncterápiás csoportban fogyatékos emberekkel**
- 3 éve **táncmeditáció** (5 Ritmus, Movement Medicine)
- **Tamar Hazut** és más művészetterápiás workshopok

- Winnicott, Stern
- átmeneti tér, átmeneti tárgy
- interszubsztivitás
- vitalitás affektusok
- amodális percepció
- szenzualitás
- Implicit memória-explicit memória
- szelf-szerveződés
- áttétel-viszontáttétel

Magamtól csinálom és egyedül: ez művészetterápia?
Valakinek az instrukciójára csinálom: ez művészetterápia?
Rajzórán csinálom: ez művészetterápia?
Egy kiállításra csinálom: ez művészetterápia?
Pénzt kapok a képért: ez művészetterápia?

Ki?
Hol?
Kivel?
Milyen célból?
Milyen keretek közt?

„...Mindazonáltal hiszem, hogy különbséget kell tennünk művészetterápia és más művészi tevékenységek között, amelyek tartalmazznak terápiás komponenseket. [...] A művészet terápiás célú használatában lényeges dolog tudni, mi tesz valakit terapeutává. Még a legérzékenyebb művész vagy művészettanár sem automatikusan művészetterapeuta, akárkik is a növendékei. **Ahogy évekbe telik a gyakorlás ahhoz, hogy a vizuális művészetek avatott ismerőivé váljunk, idő és tanulás szükséges ahhoz, hogy tökéletesen elsajátítsuk a megértést a pszichodinamikai és pszichológiai változások terén.** Különleges gyakorlásra van szükség, ami magába foglalja páciensekkel végigdolgozott és szupervízióval kiegészített órák százait, hogy elsajátítsuk mindazt, amit a művészet területéről tudni kell, azzal, amit a terápiáról tudni kell.” (Judith Aron Rubin: Child art therapy, John Wiley & Sons, Inc., 2005)

Művészeti és terápiás szakmaiság...

Terápiás keretek

Fókusz terápiás jellegű → cél → („gyógyul-e a gyerek?”)

Adott **szemléleti keret** és munkamód

Művészetterápiás szakmaiság → **módszer**

„non-verbális terápia”

terápiás jellegű: terápiás hatás, terápiás szemlélet, terápiás munkamód

- *Pszichodinamikus*
- *Humanisztikus, személyközpontú*
- *Antropozofikus*
- *Stb.*

- *Pszichoterápia*
- *Szocioterápia*

pszichodráma,
színházterápia
bábterápia
zeneterápia
mozgás- és táncterápia
biblioterápia
meseterápia
képzőművészet-terápia

komplex, integrált,
intermodális,
multimodális...

művészetterápia: *módszer, modalitás*

(módszerspecifikus)
**pszichoterápia,
szocioterápia
non-verbális terápia**

*pszichoanalitikus
jungiónus
személyközpontú, humanisztikus
egzisztenciális
antropozofikus*

- **terápiás keretek**
fontossága (keret, mint
módszertani eszköz,
szerződés)
- **biztonság**, lélektanilag is
lezárt tér
- **legkisebb beavatkozás**
elve mentén minél
szabadabb alkotás
- **ítéletmentesség, nem
értékel**, csak reflektál,
tükröz, interpretál
- sajátélmény, **szupervízió**

„Art in therapy” művészet-pszichoterápia

A művészet segítségével
pszichoterápiás beszélgetés → a
művészet, mint szimbolikus nyelv

Margaret Naumburg

→ reformpedagógia

→ Maria Montessori tanítványa

„Art as therapy” művészetterápia

az alkotó folyamaton van a hangsúly
→ szublimáció

Edith Kramer

→ verbálisan nehezen hozzáférhető
gyerekekkel foglalkozott

művészeti pedagógiai terápia

fogyatékos emberekkel való
munkában alakult ki
holisztikus fejlesztés, kreativitás

Viktor Löwenfeld

Sándor Éva

- *pszichiátriai betegek*
- *szomatikus betegek*
(pl. rák)
- *fogyatékos emberek*
- *elítéltek*
- *gyermekotthon*
- *hospice stb.*

- *önismereti (bárki)*
- *különböző*
korosztályok
- *nők stb.*

- **Biztonság, „védőtér”** (Sándor Éva) -- és nem versenyhelyzet
- **„Legkisebb beavatkozás elve”,** azaz nem akarunk fejleszteni, megtanítani semmit, nem akarunk mi átadni valamit, **hanem elfogadjuk, ami jön** (kinek a tartalma lesz, ami megjelenik) → terapeuta önismereti munkája, szupervízió!!!!
- **Ítékezés-mentesség, esztétizálás-mentesség:** úgy fogadjuk, ahogy jön, a viselkedést és az alkotást magát is (de esztétikum kérdése nem teljesen egyértelmű, néha van szerepe)
- **Megjelenhetnek negatív és destruktív tartalmak és készletések, ennek itt helye és tere van, ehhez is biztosít egy biztonságos helyzetet** → Tiszta Szívvel

Pszichiátriai vonal

- Freud: Álomfejtés 1900
- Prinzhorn, 1922
Az elmebetegek művészete
- C.G. Jung
rajzoltatja a betegeit
- „Elfajzott művészet”
náci kiállítás
- Art Brut

Pedagógiai vonal

- John Dewey, 1900 körül
reformpedagógia, „növekedés”
- „művészetpedagógiai”
irányzat, reformpedagógia
- Czizek gyerekrajzok 1908
- R. Steiner, M. Montessori
- Herbert Read, 1942
Education through Art,

- Margaret Naumburg → ART IN THERAPY
- Edith Kramer → ART AS THERAPY
- Viktor Löwenfeld → „pedagógiai művészettan”
- Judith Rubin – szintetizáló, áttekintő könyv

Pszichiátriai vonal

Jakab Irén, 1956, 1998

Képi kifejezés a pszichiátriában (könyv)

Hárdi István, 1983, 2016

Dinamikus rajzvizsgálat (könyv)

Antalfai Márta

„Katharizis” komplex művészet-
pszichoterápia, könyv róla 2017-ban
(pszichoterapeuta, pszichológus, eredetileg
gyógypedagógus)

Németh László

MMSZKE
szocioterápia

Csorba Simon

„futóművész”; art brut művész

Pedagógiai vonal

Sándor Éva

gyógypedagógus
Képzőművészeti pedagógiai terápia

Komáromi Erzsébet Katalin

OPNI, Murmo, Tárt Kapu/Átkelő Galéria
Eredetileg rajztanár

Platthy István

Eredetileg rajztanár
Pécsi Gyermekotthon

TÖRTÉNETISÉG

Közös történeti csomópontok

John Dewey

Maria Montessori

Rudolf Steiner

Margaret Naumburg

Florence Cane

reformpedagógia

Franz Cizek

Viktor Löwenfeld

Carl Gustav Jung

Friedl-Dicker Brandeis

Edith Kramer

Herbert Read

Sándor Éva

Gerő Zsuzsa

Székácsné Vida Mária

Erik Erikson

Judith Rubin

Carl Rogers

Natalie Rogers

Klein Sándor

Klein Izabella

Antalfai Márta

Komáromi Erzsébet Katalin

Platthy István

Németh László

kortárs és feminista művészetpedagógia és művészetterápia

Pszichi

• Freud: A

• Prinzhorn

Az elmeber

• C.G. Jung

rajzoltatja

• „Elfajz

náci kiál

• Art

vonal

pedagógiai terápia

Erzsébet Katalin

Kapu/Átkelő Galéria

Kortárs és feminista művészetpedagógia és művészetterápia:

- participatív-részvételi,
- inkluzív, egyenlőség-elvű
- fontos az identitás (és az önelfogadás)
- empowerment (és enablement)

**„művészetterápia”
„art as therapy”**

szublimáció
alkotó folyamat maga gyógyít

Edith Kramer
(Friedl Dicker-Brandais)
Bécs, Prága, USA

**„művészet-pszichoterápia”
„art in therapy”**

szimbolikus nyelv, út a tudattalanhoz
verbális feldolgozás

Margaret Naumburg
(Florence Cane)
USA

**pedagógiai
művészetterápia**

kreativitás
tapasztalatszerzés
holisztikus fejlesztés

Viktor Löwenfeld
(Franz Czizek)
Bécs, USA

Mit tehet a művészet, amikor a horror jön? Mit tehet a művészet, amikor a civilizáció maga elveszett?

Videó:

<https://twitter.com/bbcarts/status/989864350478487555?lang=hu>

1942-ben egy művészettanárt deportáltak Terezinbe. Friedl Dicker-Brandeis, aki a Bauhausban tanult, a megengedett csomagjait nem ruhákkal hanem művészeti eszközökkel töltötte meg. Ő maga gyermektelen volt, de a művészeti anyja lett a terezini gyerekeknek, szenvedélyes és inspiráló.

Ebben az épületben művészeti órákat tartott és a gyerekeknek pillanatnyi menekülést adott ezzel

A háború után Friedl Dicker-Brandeis által elrejtett 2 bőröndöt találtak a táborban.

4500 alkotás volt bennük, melyet a gyerekek készítettek.

Friedl Dicker-Brandeis

Ez a kép tele van a fantázia szárnyalásával.

Ezen a képen óriási lepkéi landolnak az óriási színes ragyogó virágzásban.

Ez Ruth. Ruth Guttmanova, aki nem élte túl. Megölték, feltehetően Auschwitzban. Vannak nedves-síkos dolgaink itt, medúza és más tengeri lények.

Ez egy 9 éves gyerek megrendítő képe, egy ablakon néz ki egy képzeletbeli levegős és fénnyel teli tájképre, A 15 000 gyerekből, aki Terezinen átment, alig 150 élte túl. Friedl Dicker-Brandeist meggyilkolták 1944-ben Auschwitzban, október 9.-én.

Hála neki, fiatal tanítványai vitalitásának lenyomata megmarad kitörölhetetlenül.

Viktor Löwenfeld (1903-1960)

„művészeti pedagógiai terápia”

„A terápia sűrített pedagógia”

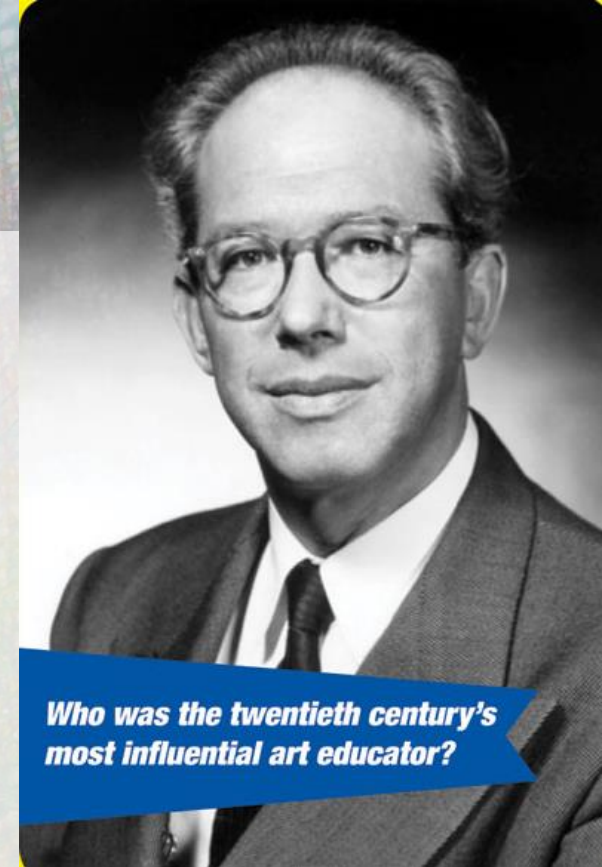
- Bécsben tanult és tanított. → USA

- **Vak és látssérült gyerekek**

Felismerte a gyermeki spontán önkifejezés pszichológiai jelentőségét, a gyerekképzéseknek nem csak az esztétikája ragadta meg, mint tanárát, Czizeket, nem ezt tekintette a művészetpedagógia céljának.

- *„ A nevelés célja nem a művészet maga, vagy az esztétikai produktum, vagy az esztétikai tapasztalat, hanem az, hogy az a gyerek, aki kreatívabb és érzékenyebb módon nő fel, művészetben szerzett tapasztalatait bármely erre alkalmas élethelyzetben alkalmazni fogja.”*

- „Creative and Mental Growth” azaz „Kreatív és lelki növekedés” 1947
- **gyerekrajzok fejlődésének állomásait és főbb jellemzői.**

Who was the twentieth century's most influential art educator?

Sándor Éva

- „szabad festés védelem alatt”
- gyógypedagógusként, pszichoterápiás végzettség nélkül
- művészetterápiáját Gerő Zsuzsa könyvére alapozta.

- maga az **alkotótevékenység** hat terápiásan
 - megfelelő **védett** légkör
 - védőtér, védőszemély
 - „**anyareprezentáns**” terapeuta

•képzőművészeti pedagógiai terápia

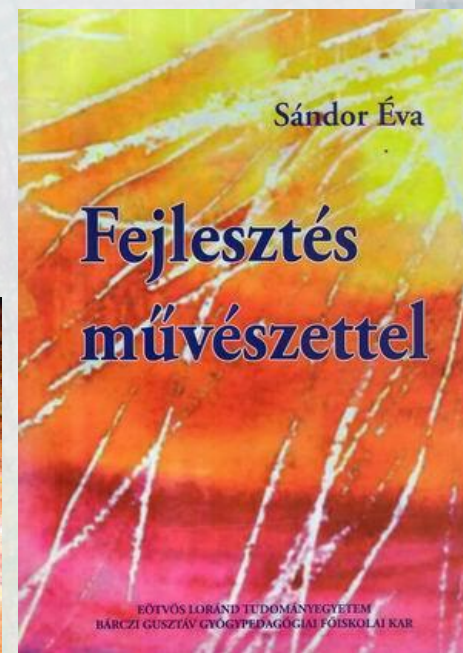
• fogyatékos és nevelőotthoni gyerekek

- Izgalmas technikai megoldások → pl. tapéтарasztós festő módszere, mely nagy mozgásokat enged meg a tapéтарasztóval csúszóssá tett festékben kézzel, nagy felületre, zenei aláfestéssel.

• mentálhigiéné

• konkrét fejlesztő szerep is

- **iskolamodell** → **mentálhigiéné iskola** , ahol fejlesztők és tanárok jó légkörben és egymással szoros együttműködésben dolgoznak a diákokkal.

art brut, outsider art

Komáromi Erzsébet Katalin
volt OPNI, Murmo

Átkelő Galéria:

- volt Tárt Kapu Galéria
- volt OPNI

Bozóki Péter

Ritter Gábor

**„művészetterápia”
„art as therapy”**

szublimáció
alkotó folyamat maga gyógyít

Edith Kramer
(Friedl Dicker-Brandais)
Bécs, Prága, USA

**„művészet-pszichoterápia”
„art in therapy”**

szimbolikus nyelv, út a tudattalanhoz
verbális feldolgozás

Margaret Naumburg
(Florence Cane)
USA

**pedagógiai
művészetterápia**

kreativitás
tapasztalatszerzés
holisztikus fejlesztés

Viktor Löwenfeld
(Franz Czizek)
Bécs, USA

2. A művészetterápia jellemzői

Művészetterápia 2

A műalkotások pszichoterápiás alkalmazása alapvetően két irányban indult el:

1. **Művészetterápia:** a művészet mint saját jogú terápia, ahol a terapeuta katalizálja és bátorítja az alkotó folyamatot. A hangsúly a kreativitás öngyógyító erején van.
2. **Művészetpszichoterápia:** ahol a műalkotás szimbolikus tartalmát a terapeuta és a páciens közötti kapcsolat kontextusában tárják fel, és komolyan veszik az áttételi kérdéseket (Waller, 1986).

Trixler M. (2005): Művészetterápia és művészet-pszichoterápia a pszichotikus páciensek komplex terápiájában, In: Lelki folyamatok dinamikája. A képi világ diagnosztikában és terápiában (Sehringer W.-Vass, szerk.), Flaccus Kiadó, Budapest, 2005.

Művészetterápia 1

művészetterápia → tág értelem és szűk értelemben

Javaslat **művészetterápia 3-ra:**

művészeti facilitáció (F. Cao)
művészeti mediáció (F. Cao)
művészetalapú módszerek
művészeti intervenció (F. Cao)

„terápiás elemek”
„terápiás szemlélet”
„terápiás hatás” (Rubin)

Művészetterápia 3 (tág értelemben):
a művészet, mint módszer

Művészetterápia 2 :
a művészet, mint terápia

Művészetterápia 1:
az alkotás mint terápia

Művészetterápia

személy a központban

folyamat és jelentés fontos

védőtér, biztonság

személyes kontextus

Művészettel nevelés

művészet eszköz és nem cél

problémamegoldás

szocializáció

**személyes és művészi
kontextus együtt**

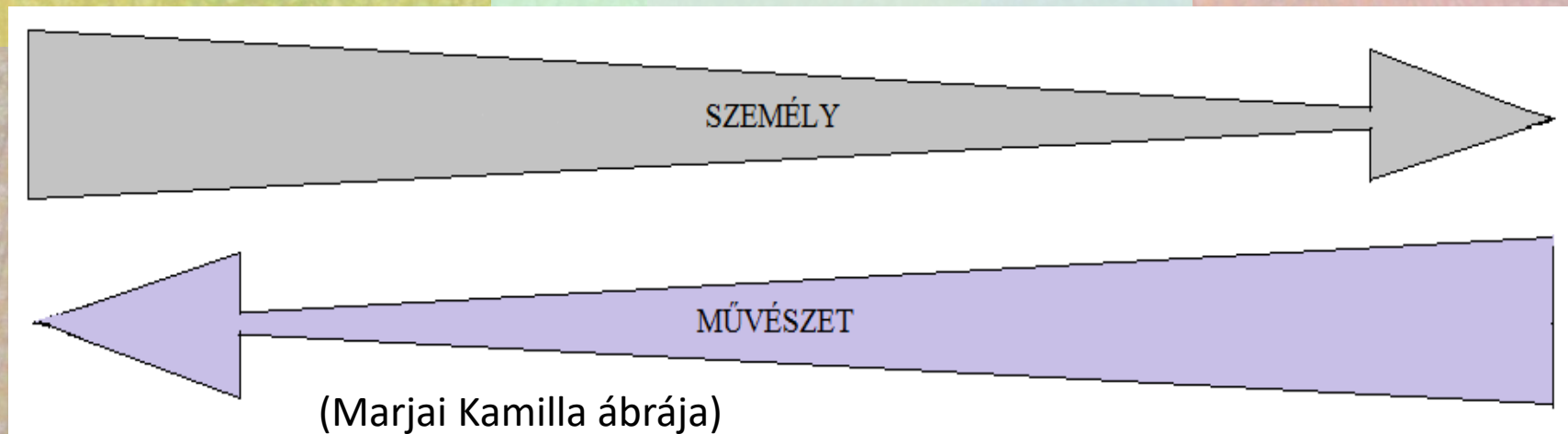
Művészetre nevelés

művészet a középpontban

esztétikum

versenyhelyzet

művészi kontextus

Művészettel nevelés

Rudolf Steiner (1920-as évek, előadások):

- Waldorf pedagógia, antropozófia
- a művészetet, mint a kisgyerekek számára általános **módszert** emlegeti
- **művészetalapú tanulás**

Herbert Read: Education through art (1943)

- első mondat: minden tárgyat a művészet segítségével kéne tanítani → **művészetalapú tanulás**
- a művészet **személyes kifejező jellegét** hangsúlyozza
- a művészet **világjobbító, harmóniateremtő, békét hozó**

Bodóczy István

- **NAT:** művészettel nevelésről beszél, azaz a **közoktatás** művészetpedagógiája szerinte ez (szemben a szakoktatással, ami a művészképzés és a „művészetre nevelés”

Trencsényi László

- **Művészettel nevelés** és **művészetre nevelés** összefonódik

Illés Anikó

- Művészettel nevelés a **művészetterápia pedagógiai alkalmazása**
- Problémás vagy verbálisan nehezen elérhető gyerekekkel való munkában is alkalmazható
- Tabutémák feldolgozására is alkalmas
- Prevenció eszköze lehet

Kiss Virág

- Áttekintés, elméleti rendszerezés

FILOZÓFIA,
SPIRITUALITÁS,
VALLÁS

SZOCIÁLIS
TERÜLETEK

MŰVÉSZETTERÁPIA
tág értelemben
(művészetalapú
módszerek)

PSZICHOTERÁPIA,
PSZICHOLÓGIA,
PSZICHIÁTRIA

PEDAGÓGIA,
GYÓGYPEDAGÓGIA
ALTERNATÍV ÉS
REFORMPEDAGÓGIA

MŰVÉSZET,
KORTÁRS
MŰVÉSZET

eltérő szakmai
diskurzusok, szakmai
gondolkodásmód,
szakmai nyelv

attitúd

cselekvés

professzió

identitás

segítés

attitúd

cselekvés

professzió

identitás

művészet

professzionális segítség →

művészetterápia, művészetpedagógia is

„segítés művészettel”

→ a művészet mint **eszköz**

→ több különböző **szakmaiság** segítségével

művészetalapú módszerek

művészeti intervenció/beavatkozás

művészeti facilitáció

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET PEDAGÓGIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

MŰVÉSZET TERÁPIA

<https://www.youtube.com/watch?v=sbiKeWdGtbo> Zsolt trailer

http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3_evad/11_resz/ 25 p 4:30

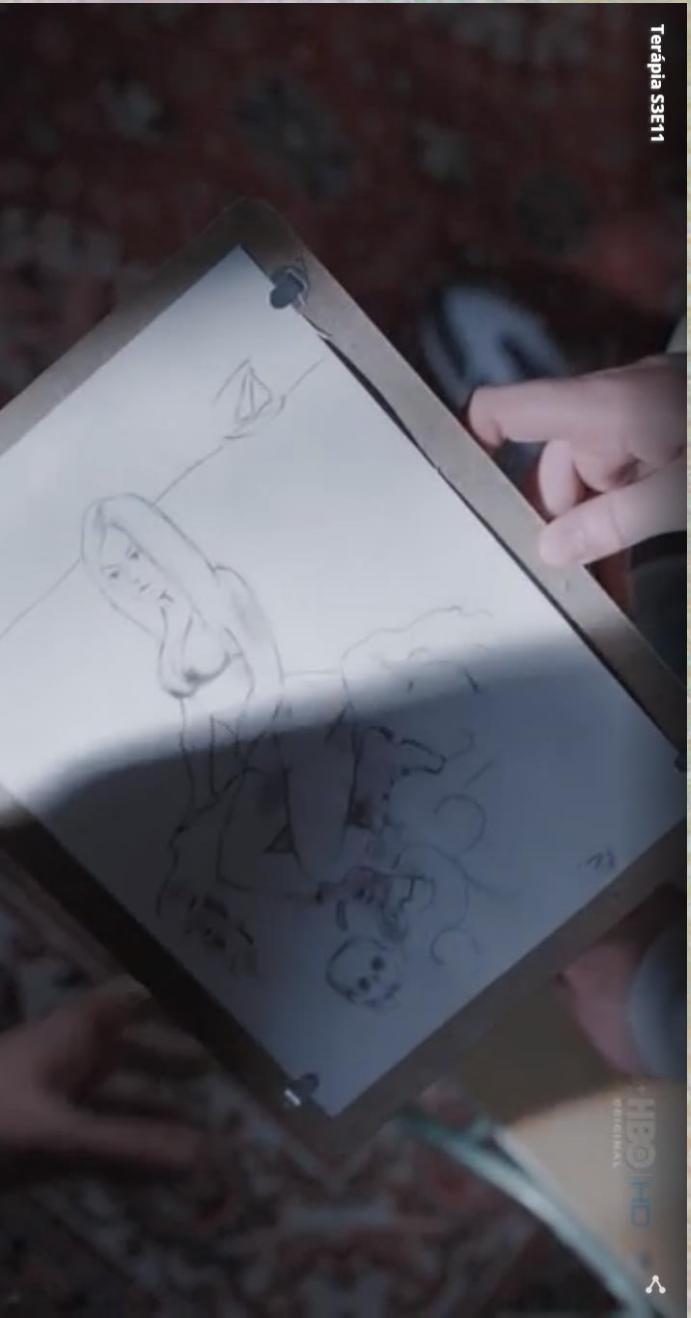
Terápia III. - Hétfő: Zsolt

Terápia, 3. évad, Zsolt esete

Terapia S3E11

Terapia S3E11

<https://www.youtube.com/watch?v=sbiKeWdGtbo> Zsolt trailer

http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3_evad/11_resz/ 25 p 4:30

http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3_evad/6_resz/

Segít témákat hozni a beszélgetésbe, vissza lehet rá térni → milyen kérdések hangzanak el?

Realitás-tesztelés → hasonlít? Miben? Miben nem?

Érzékenység (bepuhulás...), aktivitás, cselekvés, kompetencia

Képek, fotó szerepe

Firka, rajz, tetoválás (tetoválás → pénzkeresés, érvényesülés)

<https://www.youtube.com/watch?v=sbiKeWdGtbo> Zsolt trailer

[http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3 evad/11 resz/](http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3%20evad/11%20resz/) 25 p 4:30

[http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3 evad/6 resz/](http://jobbmintatv.hu/online/Terapia/3%20evad/6%20resz/)

„Art as therapy”/művészetterápia1:
feszültséglevezető firka (oda sem néz)

„Art in therapy”/művészet-
pszichoterápia: részletes beszélgetés
jelentésről, szimbólumokról

művészet-fogalom:

- problémás (professzionális ↔ hétköznapi)
- Joseph Beuys:
 - „szociális plasztika” vagy „társadalom-plasztika”
 - **antropológiai művészet-fogalom** (minden ember művész, mindenkiben rejlő kreativitás...)

pedagógiai
keretek

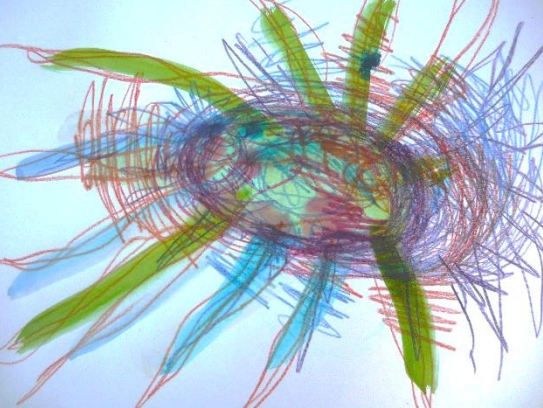
terápiás
keretek

pedagógiai
szerep

terapeuta
szerep

„**Kompetenciahatárok**” kérdése (pedagógiai és terápiás tevékenység közt)

- művészeti kifejezés nagyon sokat el tud árulni, **diagnosztikus** lehet
- pedagógiai **kapcsolódási formák, módszerek** kissé mások, mint a pszichoterápiások
- van egy **sáv** vagy „**mező**” a kettő között, amikor a **személyesség** és a bevonódás erőteljes
- **szakemberhez küldeni**, ha valami olyat tapasztal az ember
- nem mindig lehet kitérni, „megállni”, mert a diák/kliens bizalma felénk irányul
- szerephatár is van!!!
- **pedagógiai keretek között** még meglévő terápiás kompetenciák esetén is megállít a **szerephatár**
- **művészeti munkában** az **indirekt** módon személyes feladatok és a szimbolikus szintű reflektálás **védelmet** jelent a kliens számára, ezért művészetpedagógiai munkában ez javasolt, és a művészetterápiás munkában is jól alkalmazható, egyes területeken szükséges is.

A paletta (nem teljes): művészetalapú módszerek

művészetalapú módszerek
művészetalapú beavatkozások
művészeti intervenciós módszerek
művészeti facilitáció

MŰVÉSZETTERÁPIA

MŰVÉSZETPEDAGÓGIA

MŰVÉSZETI NEVELÉS

MŰVÉSZET-PSZICHOTERÁPIA

ART AS THERAPY

ART IN THERAPY

**GYERMEKKÖZPONTÚ/
SZEMÉLYKÖZPONTÚ/
MŰVÉSZETPEDAGÓGIA**

INKLUZÍV JAM

INKLUZÍV MŰVÉSZETPEDAGÓGIA

INKLUZÍV ZENEKAR

MŰVÉSZETTEL NEVELÉS

MŰVÉSZETRE NEVELÉS

**MŰVÉSZETI PEDAGÓGIAI
TERÁPIA**

FEJLESZTÉS MŰVÉSZETTEL

**SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
MŰVÉSZETTEL**

ÖNISMERETI MŰVÉSZETTERÁPIA

KREATÍV CSOPORT

MŰVÉSZETALAPÚ TRÉNING

MŰVÉSZETI FACILITÁCIÓ

**MŰVÉSZETALAPÚ TANULÁS
MŰVÉSZETALAPÚ KUTATÁS**

MŰVÉSZETALAPÚ ÉRZÉKENYÍTÉS

MŰVÉSZETI MEDIÁCIÓ

MŰVÉSZETI MEDITÁCIÓ

MŰVÉSZETI MÚZEUMPEDAGÓGIA

SPECIÁLIS MŰVÉSZET

ART (LIFE) COACHING

ERŐNLÉTI DOBOLÁS

**KORTÁRS MŰVÉSZET TÁRSADALMI
VAGY SZEMÉLYES FÓKUSSZAL**

KÖZÖSSÉGI MŰVÉSZET

ÉLMÉNYPEDAGÓGIA

„LAIKUS MŰVÉSZETPEDAGÓGIA”

Adaptív művészeti facilitáció

Művészeti facilitáció → paletta

Adaptivitás:

- **Személyhez és csoporthoz igazítás**
 - Életkor!!! → életkori sajátosságok figyelembevétele
 - Létszám
 - Csoport sajátosságai
 - Célok (általános és aktuális)
 - Képességek
 - Érdeklődés → motiváció
- **Keretrendszerhez és körülményekhez igazítás**
 - célok → tanterv vagy terápiás helyzet, fejlesztés, galéria stb. (lásd paletta)
 - tárgyi környezet, eszköz és tér adottságai
 - szituáció
- **Saját facilitátori helyzethez igazítás**
 - saját kompetenciák
 - személyes helyzet, állapot
 - érdeklődés
 - közös vezetés?

**Inkluzív és
közösségi
művészet**

- a. „A világ legdrágább kislánya” projekt
- b. „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy önmagát értékesnek és szeretettnek lássa”
- c. Miina Savolainen
- d. finn szociális munkás és fotós
- e. Empowering photography (fotóterápiás módszer)

„...Öreg finnek valamivel a fejükön...”

Karoline Hjorth, Riitta Ikonen

- a) Soela Zani
- b) parafrázisok Down szindrómás gyerekekkel

c) (Peter Paul) Rubens

d) (Pablo) Picasso

e) (Joshua) Reynolds

f) (Edgar) Degas

g) (René) Magritte

h) (Diego) Velazquez

Művészetalapú módszerek szintek és célcsoportok

Speciális csoportok, kisebbségek pl. fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek, migránsok, nők, betegek...

speciális

nem
speciális

szakmai

művészetalapú **ismeretszerzés** → fókusz: ismeretek

- művészetalapú kutatás (arts based research)
- művészetalapú tanulás (arts based learning)

(képesség) **fejlesztés** művészettel → fókusz: képesség

- érzékelés érzékenysége, figyelem, fókusz, stimuláció
- kreativitás, problémamegoldás, képzelet, tapasztalatszerzés
- vizuális, mozgási, kommunikációs képességek, kontroll stb.

közösségépítés művészettel → fókusz: szociális (képességek és attitűd)

- csapatépítés, együttműködés, döntések
- közösségi művészet
- integráció, inklúzió, érzékenyítés, attitűd

személyes támogatás műv.-el → fókusz: én/szelf és autonómia

„art as therapy” modell

- személyes támogatás, mentálhigiéné, önismeret
- én-érezékelés, én-erősítés, empowering
- munka az érzelmekkel, döntések, preferenciák
- feszültségoldás, energizálás, vitalizálás, flow-élmény

művészet-pszichoterápia → fókusz: trauma

„art in therapy” modell

- pszichoterápiás önismeret, klinikai modell
- közvetlen, direkt munka traumával, belső konfliktusokkal
- speciális keretek és kompetenciák

Művészetalapú módszerek típusai: szintek és célcsoportok

	speciális	nem speciális	szakmai
--	-----------	---------------	---------

Speciális csoportok, kisebbségek pl. fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek, migránsok, nők, betegek...

művészetalapú **ismeretszerzés** → fókusz: ismeretek

- művészetalapú kutatás (arts based research)
- művészetalapú tanulás (arts based learning)

(képesség) **fejlesztés** művészettel → fókusz: képesség

- érzékelés érzékenysége, figyelem, fókusz, stimuláció
- kreativitás, problémamegoldás, képzelet, tapasztalatszerzés
- vizuális, mozgási, kommunikációs képességek, kontroll stb.

közösségépítés művészettel → fókusz: szociális (képességek és attitűd)

- csapatépítés, együttműködés, döntések
- közösségi művészet
- integráció, inklúzió, érzékenyítés, attitűd

személyes támogatás műv.-el → fókusz: én/szelf és autonómia

„art as therapy” modell

- személyes támogatás, mentálhigiéné, önismeret
- én-érezékelés, én-erősítés, empowering
- munka az érzelmekkel, döntések, preferenciák
- feszültségoldás, energizálás, vitalizálás, flow-élmény

művészet-pszichoterápia → fókusz: trauma

„art in therapy” modell

- pszichoterápiás önismeret, klinikai modell
- közvetlen, direkt munka traumával, belső konfliktusokkal
- speciális keretek és kompetenciák

művészettel nevelés

Herbert Read (1944)

Trencsényi László (2000);

Bodóczy István;

Illés Anikó (2009);

Kiss Virág (2010, 2014)

NAT (!)

szocioterápia

Németh László

MMSZKE

A pszichoterápia tankönyve (Szőnyi, Füredi, 2008.)
rugalmasabb keretek,
más mélység (mint a pt)

Kiss Virág (2017): Művészetalapú módszerek, In.: Szolgálva nem tündökölve, 189-215. o.

Művészetalapú módszerek típusai: szintek és célcsoportok

Speciális csoportok, kisebbségek pl. fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek, migránsok, nők, betegek...

speciális

nem
speciális

szakmai

művészetalapú **ismeretszerzés** → **fókusz: ismeretek**

- művészetalapú kutatás (arts based research)
- művészetalapú tanulás (arts based learning)

(képesség)**fejlesztés művészettel** → **fókusz: képesség**

- érzékelés érzékenysége, figyelem, fókusz, stimuláció
- kreativitás, problémamegoldás, képzelet, tapasztalatszerzés
- vizuális, mozgási, kommunikációs képességek, kontroll stb.

közösségépítés művészettel → **fókusz: szociális (képesség)**

- csapatépítés, együttműködés, döntések
- közösségi művészet
- integráció, inklúzió, érzékenyítés, attitűd

személyes támogatás műv.-el → **fókusz: én/szelf és auto**

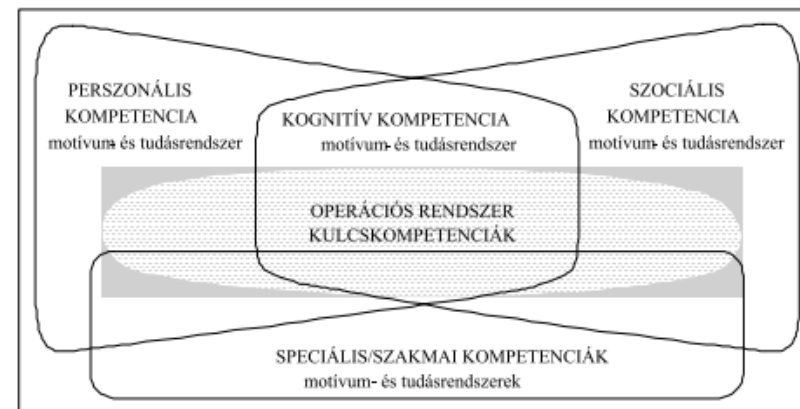
„art as therapy” modell

- személyes támogatás, mentálhigiéné, önismeret
- én-érezékelés, én-erősítés, empowering
- munka az érzelmekkel, döntések, preferenciák
- feszültségoldás, energizálás, vitalizálás, flow-élmény

művészet-pszichoterápia → **fókusz: trauma**

„art in therapy” modell

- pszichoterápiás önismeret, klinikai modell
- közvetlen, direkt munka traumával, belső konfliktusokkal
- speciális keretek és kompetenciák

3. ábra. A személyiség egzisztenciális kompetenciái, operációs rendszere és kulcskompetenciái. (Forrás: Nagy, 2000 és 2007)

4. ábra. A személyiség operációs rendszerének kulcskompetenciái. (Forrás: Nagy, 2007, 32. o.)

Művészetalapú módszerek típusai: szintek és célcsoportok

Speciális csoportok, kisebbségek pl. fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek, migránsok, nők, betegek...

	speciális	nem speciális	szakmai
<p>művészetalapú ismeretszerzés → fókusz: ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> művészetalapú kutatás (arts based research) művészetalapú tanulás (arts based learning) 		ismeret	
<p>(képesség)fejlesztés művészettel → fókusz: képesség</p> <ul style="list-style-type: none"> érzékelés érzékenysége, figyelem, fókusz, stimuláció kreativitás, problémamegoldás, képzelet, tapasztalatszerzés vizuális, mozgási, kommunikációs képességek, kontroll stb. 		képesség	
<p>közösségépítés művészettel → fókusz: szociális (képességek és attitűd)</p> <ul style="list-style-type: none"> csapatépítés, együttműködés, döntések közösségi művészet integráció, inklúzió, érzékenyítés, attitűd 		attitűd	
<p>személyes támogatás műv.-el → fókusz: én/szelf és autonómia</p> <p>„art as therapy” modell</p> <ul style="list-style-type: none"> személyes támogatás, mentálhigiéné, önismeret én-érzékelés, én-erősítés, empowering munka az érzelmekkel, döntések, preferenciák feszültségoldás, energizálás, vitalizálás, flow-élmény 		autonómia	
<p>művészet-pszichoterápia → fókusz: trauma</p> <p>„art in therapy” modell</p> <ul style="list-style-type: none"> pszichoterápiás önismeret, klinikai modell közvetlen, direkt munka traumával, belső konfliktusokkal speciális keretek és kompetenciák 			

KOMPETENCIA FOGALOM

Kovács Petra (2017), szóbeli közlés egy általa vezetett tanfolyamon; célok

Közösség	Rekreáció
Fejlesztés/ fejlődés	Önismeret

Kovács Petra:

- zeneterapeuta
- zenei facilitátor
- szociológus, PhD

ismeretszerzés szint:

- ismeret a mandaláról és rajta keresztül
- szimmetria fogalma tapasztalati úton

élmény és tapasztalat szint:

- vizuális és taktilis stimuláció
- tapasztalat különböző anyagokkal
- formák, színek, konzisztenciák

képesség szint:

- manipuláció
- téri orientáció
- problémamegoldás
- kreativitás

szocializációs szint:

- együttműködés
- türelem
- frusztrációtűrés
- flexibilitás
- produktivitás

személyes szint:

- érzelmi hatás
- frusztráció
- konstruktivitás-
destruktivitás
- szabadságélmény
- elengedés

- **pszichoterápiás szint:** gyász, veszteségélmény

Létrehozunk világokat....

Létrehozunk világokat...

és elbontjuk...

